

FRPL/126/2019/IA

Warszawa, dnia 19.11.2019 r.

Do:

Dyrektor

**Samodzielny Publiczny Zakład Opieki
Zdrowotnej w Łukowie**

ul. Doktora Andrzeja Rogalińskiego 3
21-400 Łuków

**Wniosek
o wprowadzenie zmian i podjęcie działań**

Na podstawie art. 241 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeksu postępowania administracyjnego (dalej: "KPA") składam w imieniu Fundacji Rodzić po Ludzku z siedzibą w Warszawie wniosek o:

a. przeprowadzenie wewnętrznej kontroli w następujących obszarach:

- przestrzegania przez personel oddziału ginekologiczno-położniczego praw pacjenta, ze szczególnym uwzględnieniem praw związanych z **szacunkiem i godnością kobiet**, prawa do informacji, prawa do wyrażania zgody na udzielanie świadczeń medycznych;
- przestrzegania standardów w zakresie **karmienia piersią** określonych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie standardu organizacyjnego opieki okołoporodowej (dalej: "Standard");
- realizacji zaleceń WHO i Ministerstwa Zdrowia dotyczących wyłącznego karmienia piersią noworodka od momentu jego urodzenia i rozpoczęcia karmienia nie później niż pierwszej godzinie jego życia;
- przestrzegania przepisów Standardu w zakresie nieprzerwanego, dwugodzinnego kontaktu matki i dziecka **„skóra do skóry”** i pomoc w przystawieniu noworodka do piersi;

b. przekazanie Fundacji informacji dotyczących przyczyn zaistniałych wydarzeń w Państwa Szpitalu:

- zachowań niosących znamiona przemocy słownej (wyśmiewanie, krzyczenie, komentowanie wyglądu) powodujących naruszenie art. 47 Konstytucji RP, art. 20 ust. 1 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta;
- braku wystarczającego wsparcia laktacji, co prowadzi do naruszenia rozdziału XII Postępowanie w IV okresie porodu ust. 1 pkt 5 Standardu oraz rozdziału XIII ust. 1 pkt 5 lit. ci ust. 3 Standardu;
- wysokiego odsetka noworodków dokarmianych mieszanką mlekozastępczą;
- braku przekazywania informacji pacjentkom o ich przebiegu porodu, stanie zdrowia ich czy dziecka, niedostatecznym informowaniu kobiet o tym, kto sprawuje nad nimi opiekę, o sposobach karmienia noworodka, o zabiegach wykonywanych przy dziecku;
- łamania Standardu w zakresie dwugodzinnego, nieprzerwanego kontaktu matki z dzieckiem zaraz po narodzinach;

c. przeprowadzenie wewnętrznych szkoleń uwzględniających przepisy prawa regulujące opiekę okołoporodową w Polsce, w tym:

- Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie standardu organizacyjnego opieki okołoporodowej, ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta oraz standardów medycznych Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego i Polskiego Towarzystwa Neonatologicznego w zakresie opieki okołoporodowej i laktacji;
- szkoleń z obszaru umiejętności miękkich, tj. komunikacja z pacjentami, radzenia sobie ze stresem, przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu, zapobiegania braku szacunku i nadużyć w opiece okołoporodowej;
- szkoleń z zakresu laktacji z elementami komunikacji;

d. zapewnienie warunków prawidłowej laktacji i odżywiania noworodka na oddziale położniczym, zgodnie z wymogami nowego standardu organizacyjnego opieki okołoporodowej;

e. zapewnienie personelowi medycznemu dostępu do wsparcia psychologicznego, korzystania ze stałej superwizji;

f. wystosowanie apelu lub innej formy zwrócenia uwagi personelu medycznego (np. materiały, broszury typu handout) na kwestie związane z komunikacją z pacjentami;

- g. stworzenie własnego systemu zbierania informacji od pacjentek, ale co ważne również personelu placówki, który przewidywałby możliwość zapewnienia bezpieczeństwa osobom sygnalizującym nieprawidłowości lub wręcz zapewnienia im anonimowości;
- h. przeprowadzenie kontroli, badania lub innej formy analizy stosowanych w szpitalu przyczyn częstego i nagminnego podawania noworodkom mieszanki mlekozastępczej, często bez wiedzy lub wbrew woli matki;
- i. podjęcia decyzji o ewentualnych, skonkretyzowanych działaniach prewencyjnych tj. mających na celu zmianę praktyk i docelowo ich statystyk, w całości lub części w ww. zakresie, lub służących dalszemu badaniu przyczyn, zasadności i dopuszczalności ww. praktyk.

Zgodnie z art. 237 § 1 KPA mają Państwo obowiązek odpowiedzieć na wniosek bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w ciągu miesiąca.

Uzasadnienie

I. Część ogólna

1. Pragniemy podkreślić, że Fundacja Rodzić po Ludzku jest organizacją pozarządową, której celem jest m.in. poprawa jakości opieki okołoporodowej w Polsce. Jednym z naszych priorytetów jest monitorowanie przestrzegania prawa w placówkach położniczych.
1. W najnowszym raporcie Fundacji "Opieka okołoporodowa w Polsce w świetle doświadczeń kobiet" przedstawione zostały informacje na temat aktualnej sytuacji w opiece okołoporodowej w Polsce w oparciu o informacje zebrane od blisko 10 tys. kobiet, które urodziły w ostatnich latach. Zagadnieniem, które w sposób szczególny starano się pogłębić w zrealizowanym badaniu była relacja personel medyczny - kobieta. W trakcie monitoringu realizowanego od lutego 2018 r. zostało zebranych blisko 50 tys. ankiet, w tym **88 ankiet** dotyczących opieki okołoporodowej w Państwa placówce wypełnionych przez kobiety, które urodziły w latach 2017-2019. Analiza wyników ankiet oraz zawartych w nich wypowiedzi otwartych (komentarzy), a także zgłoszenia indywidualne od kobiet, stały się powodem złożenia niniejszego wniosku do Państwa placówki, co omówiliśmy w dalszych punktach wniosku.
2. Nadrzędnym celem w działaniach Fundacji jest ochrona i polepszenie realizacji zadania stawianego przez art. 63 ust. 3 Konstytucji, tj. zapewniania szczególnej opieki zdrowotnej dzieciom i kobietom ciężarnym przez władze publiczne. Z perspektywy Fundacji prócz praw pacjenta, tę ochronę władze chciały zabezpieczyć wprowadzając Standard. Kontrola

obywatelska Fundacji realizacji tych zasad przez jednostki uczestniczące w świadczeniu usług medycznych kobietom ciężarnym służy więc, w ocenie Fundacji, interesowi publicznemu dekodowanemu na poziomie w/w normy konstytucyjnej.

3. Wybrane komentarze, będące podstawą wniosku, stanowią załącznik Nr 1 do niniejszego pisma.
4. Fundacja nie przesądza, że opisane w komentarzach stany faktyczne lub opinie miały faktycznie miejsce lub są w związku z tym zasadne. Niemniej chcemy zwrócić uwagę, że brak możliwości weryfikacji anonimowych sygnałów jest elementem swoistym dla nich, lecz nie powinien być powodem ich odrzucenia. Poza tym szpitale, jako jednostki których dotyczą te sygnały, mają większe możliwości zbadania ich zasadności np. poprzez przeprowadzenie wewnętrznych kontroli lub postępowań wyjaśniających. Jednakże Fundacja podkreśla, że system dodawania komentarzy i opinii został tak przygotowany, aby wykluczyć ewentualny automatyzm dodawania ich treści. Co do zasady dodawanie swoich opinii wymaga poświęcenia czasu oraz przygotowania odpowiedzi.
5. Załączone komentarze i odpowiedzi stanowią przykłady i powinny być traktowane jako sygnały do podjęcia działań prewencyjnych lub wyjaśniających (kontrolnych) w ramach jednostki. Mogą być też materiałem pomocnym do rekonstrukcji perspektywy pacjentek i ich percepcji ewentualnych niewłaściwych zachowań personelu również w ramach potrzeb szkoleniowych wewnątrz placówki.

II. Część szczegółowa - potencjalne naruszenia

1. Na wstępie trzeba podkreślić, że wszystkie ewentualne zachowania opisywane w komentarzach mają jeden wspólny mianownik - jest nim godny poród jako prawo kobiet rodzących, potencjalnie narażone w mniejszym lub większym stopniu na ich łamanie. Prawa pacjenta jako prawa człowieka mają swoje źródło właśnie w przyrodzonej i niezbywalnej godności istoty ludzkiej. Prawo do świadczeń zdrowotnych, w tym w trakcie porodu, poszanowania godności i intymności, informacji, tajemnicy, wyrażania zgody na zabiegi. Wszystko razem rozbudowane o tzw. standard okołoporodowy - buduje system prawny ochrony godności rodzącej kobiety i rodzącego się dziecka w tym szczególnym okresie, w którym są tak zależni od opieki ludzi w ich otoczeniu - najczęściej personelu medycznego danej placówki ochrony zdrowia. Warto podkreślić, że choć samo świadczenie medyczne od strony czystej wiedzy i sztuki jego wykonywania to warunek *sine qua non* dla jakiegokolwiek pozytywnej oceny przebiegu opieki medycznej, to zachowanie całego kompleksu praw pacjentki i standardów wprost nie odnoszących się do *stricte* sztuki medycznej - również stanowi ważny element oceny i wykonywania świadczeń medycznych zgodnie z należytą starannością.

2. Wskazujemy, iż na pytania dotyczące **respektowania praw pacjenta, w tym prawa do intymności, prawa do informacji, wyrażania świadomej zgody, komunikacji** z kobietą zostały udzielone następujące odpowiedzi:

Czy w szpitalu czuła się Pani wystarczająco poinformowana o:

Suma odpowiedzi: 88

	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Przebiegu porodu	17 (19%)	34 (39%)	17 (19%)	11 (13%)	9 (10%)
Swoim stanie zdrowia	18 (20%)	39 (44%)	14 (16%)	10 (11%)	7 (8%)
Stanie zdrowia dziecka w trakcie porodu	20 (23%)	35 (40%)	9 (10%)	15 (17%)	9 (10%)
Stanie zdrowia noworodka	27 (31%)	41 (47%)	7 (8%)	10 (11%)	3 (3%)
W jaki sposób karmić dziecko	17 (19%)	32 (36%)	20 (23%)	7 (8%)	12 (14%)
Zabiegach wykonywanych przy dziecku	19 (22%)	31 (35%)	18 (20%)	9 (10%)	11 (13%)
Kto z personelu sprawuje nad Panią opiekę	12 (14%)	21 (24%)	19 (22%)	19 (22%)	17 (19%)

Czy udzielono Pani informacji na temat dostępnych w szpitalu metod łagodzenia bólu? (np. masaż, piłka, wanna/prysznic, dolargan, znieczulenie zewnątrzoponowe, gaz)

Suma zaznaczeń: 71

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Tak, otrzymałam wystarczającą informację	30	42%
Tak, otrzymałam informację, ale w moim odczuciu niepełną	19	27%
Nie, nie otrzymałam informacji	20	28%
Nie pamiętam	2	3%

Czy pytano Panią o zgodę na:

Suma odpowiedzi: 88

	Tak	Nie	Nie wiem	Dziecko nie wymagało takiego postępowania
Kąpiel noworodka	34 (39%)	39 (44%)	5 (6%)	10 (11%)
Szczepienia noworodka	76 (86%)	9 (10%)	1 (1%)	2 (2%)
Badania noworodka	65 (74%)	19 (22%)	3 (3%)	1 (1%)
Dokarmianie noworodka mlekiem modyfikowanym	40 (45%)	28 (32%)	6 (7%)	14 (16%)
Podawanie leków	31 (35%)	24 (27%)	2 (2%)	31 (35%)

Czy zapytano Panią o zgodę na wywołanie porodu?

Suma zaznaczeń: 47

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Tak	29	62%
Nie	16	34%
Nie pamiętam	2	4%

Czy pytano Panią o zgodę na ten zabieg (kroplówkę z oksytocyną)?

Suma zaznaczeń: 49

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Tak	29	59%
Nie	19	39%
Nie pamiętam	1	2%

Czy przed wykonaniem badania wewnętrznego ktoś z personelu pytał Panią o zgodę?

Suma zaznaczeń: 67

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Tak, za każdym razem	17	25%
Tak, ale nie za każdym razem	11	16%
Nie pytano mnie o zgodę w ogóle	35	52%
Nie pamiętam	4	6%

Czy podczas porodu miała Pani nacinane krocze?

Suma zaznaczeń: 71

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Tak, za moją zgodą	14	20%
Tak, bez mojej zgody	20	28%
Nie	25	35%
Nie pamiętam	1	1%
Nie dotyczy	11	15%

Proszę przypomnieć sobie w jaki sposób personel rozmawiał z Panią. Czy ma Pani poczucie, że w czasie pobytu w szpitalu, ktoś z personelu:

Suma odpowiedzi: 88

	Tak	Nie
Używał niezrozumiałego języka	9 (10%)	79 (90%)
Podnosił głos/krzyczał na Panią	17 (19%)	71 (81%)
Obrażał Panią	9 (10%)	79 (90%)
Wypowiadał niestosowne według Pani komentarze związane z Pani osobą, Pani sytuacją	26 (30%)	62 (70%)
Wyśmiewał Panią	13 (15%)	75 (85%)
Nie odpowiadał na Pani pytania	10 (11%)	78 (89%)
Zwracał się do Pani w trzeciej osobie, np. niech się rozbierze	17 (19%)	71 (81%)
Zwracał się do Pani w sposób poufały	8 (9%)	80 (91%)
Wywyższał się, traktował Panią z góry	22 (25%)	66 (75%)

Czy ma Pani poczucie, że jakaś czynność w szpitalu została wykonana:

Suma odpowiedzi: 88

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
Za mało delikatnie	36 (41%)	35 (40%)	17 (19%)
Bez Pani zgody	20 (23%)	49 (56%)	19 (22%)
Bez zadbania o Pani prywatność czy intymność	26 (30%)	43 (49%)	19 (22%)

Z jakiego powodu miała Pani poczucie, że personel nie zadbał o Pani prywatność czy intymność?

Suma zaznaczeń: 26

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Pozostawianie otwartych, niedomkniętych drzwi	15	58%
Zbyt dużo osób z personelu podczas rozmów, badań	14	54%
Zbyt dużo studentów podczas badań, porodu	0	0%
Rozmowy, badania w obecności innych pacjentek leżących na sali	20	77%
Rozmowy, badania w obecności odwiedzających	3	12%
Inny powód, jaki?	0	0%

Czy w czasie obchodu, badań lekarskich uszanowano Pani intymność?

Suma zaznaczeń: 88

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Zdecydowanie tak	12	14%
Raczej tak	41	47%
Raczej nie	17	19%
Zdecydowanie nie	12	14%
Trudno powiedzieć	6	7%

***Dlaczego ma Pani poczucie, że nie uszanowano Pani intymności w czasie obchodu, badań lekarskich?
(można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)***

Suma zaznaczeń: 29

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Inne kobiety mogły obserwować to badanie	25	86%
Inne kobiety słyszały rozmowy z personelem	23	79%
Osoby odwiedzające nie były wyprasane	4	14%
Zbyt dużo osób uczestniczyło w obchodzie, badaniu	19	66%
Nie miałam możliwości, by przygotować się do obchodu, badania	6	21%
Inny powód, jaki?	0	0%
Trudno powiedzieć	0	0%

Czy ktoś z personelu omówił z Panią plan porodu?

Suma zaznaczeń: 64

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Tak, położna	21	33%
Tak, lekarz	1	2%
Nie, nikt nie omówił ze mną planu porodu	40	63%
Nie pamiętam	2	3%

Czy w szpitalu zdarzyła się Pani któraś z poniższych sytuacji (proszę zaznaczyć wszystkie sytuacje, które się Pani zdarzyły)?

Suma zaznaczeń: 88

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Musiałam wielokrotnie prosić o zmianę pościeli	9	10%
Mimo wezwania musiałam długo czekać na przyjście kogoś z personelu	12	14%
Nie miałam z kim zostawić dziecka podczas korzystania z prysznicy	29	33%
Nie otrzymałam potrzebnego wsparcia w karmieniu dziecka	22	25%
Nie otrzymałam potrzebnego wsparcia w radzeniu sobie z nawąłem pokarmu, ranami brodawek	12	14%
Nie otrzymałam potrzebnego wsparcia w radzeniu sobie z obniżonym nastrojem	11	13%
Nie pozwolono osobie towarzyszącej być ze mną podczas całego porodu	12	14%
Czułam dyskomfort z powodu odwiedzin u innych kobiet	29	33%
Toaleta/lazienka była brudna	29	33%
Nie miałam dostępu do lodówki, czajnika	14	16%
Wymagano opłaty za poród z osobą towarzyszącą	0	0%
Żadna z powyższych sytuacji nie miała miejsca	22	25%

W myśl art. 30 Konstytucji RP **godność stanowi źródło wolności praw człowieka i obywatela**. Jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona stanowi obowiązek władz publicznych. Poszanowanie prawa do godności zobowiązuje personel medyczny do odnoszenia się z szacunkiem do pacjentek bez względu na jego wiek, płeć czy wykształcenie. Rodząca powinna być traktowana podmiotowo, aby nie uwłaczać jej godności. Takie traktowanie umożliwia dokonywanie wyboru oraz samodzielne podejmowanie decyzji przez kobietę.

Ewentualne zachowania noszące znamiona przemocy słownej lub fizycznej stanowią potencjalne naruszenie **prawa pacjentek do poszanowania godności i intymności** (zgodnie z regulacją cz. VI ust. 1 oraz ust. 2 Standardu w zw. z art. 8 oraz 20 ust. 1 i 22 ust. 1 ustawy) oraz **prawa do bycia wolnym od tortur oraz nieludzkiego bądź poniżającego traktowania** (zgodnie z art. 3 i 5 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności).

Natomiast zachowania odbierane jako niekulturalne, chłodne, niesympatyczne, agresywne, np.: krzyk, nierespektowanie lub zaprzeczanie odczuciom pacjentki, sformułowanie infantylne czy też „swojskie”, komentowanie wyglądu, wypowiedzi, pytań, planu porodu, wprowadzanie bez zgody pacjentki osób trzecich np. studentów, brak pytania o potrzeby i oczekiwania, brak wsparcia - niezależnie od subiektywizmu ich oceny - stanowią potencjalne **naruszenie prawa pacjentek do**

poszanowania godności i intymności (zgodnie z regulacją cz. VI ust. 2 pkt 3 Standardu w zw. z art. 8 oraz 20 ust. 1 i 22 ust. 1 i 2 ustawy).

Sąd Najwyższy w Wyroku z dnia 18 stycznia 2013, IV CSK 431/12 wskazał: „Z obowiązkami lekarza dotyczącymi samego procesu leczenia wiąże się integralnie obowiązek udzielenia odpowiedniej informacji. Prawidłowe wypełnienie obowiązku poinformowania jest konieczną przesłanką wyrażenia przez pacjenta prawnie wiążącej zgody na ustalone leczenie (określanej mianem zgody "objaśnionej", "poinformowanej" lub "uświadomionej"), a bezskuteczność zgody spowodowana nieudzieleniem właściwej informacji przesądza o bezprawności działania lekarza. Celem spoczywającego na lekarzu obowiązku wyjaśnienia pacjentowi skutków zabiegu operacyjnego jest, by pacjent podejmował decyzję o wyrażeniu zgody na zabieg z pełną świadomością tego, na co się godzi i czego, w tym jakich powikłań, może się spodziewać (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 1979 r., IV CR 389/79, OSNC 1980, Nr 4, poz. 81). Obowiązek informacji uregulowany w art. 31 ust. 1 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry obejmuje normalne, przewidywalne, choćby nawet występujące rzadko, ale niedające się wykluczyć, następstwa zabiegu operacyjnego, zwłaszcza gdy mają one niebezpieczny dla życia lub zdrowia charakter; nie oznacza to, by informacja miała zawierać wszystkie możliwe następstwa zabiegu, nawet nietypowe i nieobjęte normalnym ryzykiem podejmowanego zabiegu, które mogą wystąpić w szczególnych wypadkach powikłań (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 28 września 1999 r., II KKN 511/98, niepublikowany, z dnia 9 listopada 2007 r., V CSK 220/07, niepublikowany i z dnia 3 grudnia 2009 r., II CSK 337/09, P. i M. 2012, nr 2).”.

Zachowania sprowadzające się do braku odpowiedzi, lub braku inicjatywy ze strony personelu w przekazywaniu informacji pacjentkom o stanie zdrowia, planowanych działaniach, zabiegach, przystąpieniu do badania wewnętrznego, sposobach wzywania pomocy, sposobach łagodzenia bólu, na temat sposobów karmienia noworodka etc. stanowią potencjalne naruszenie **prawa pacjentek do informacji** (zgodnie z regulacją art. 9 ust. 1 i art. 12 ustawy oraz cz. VI ust. 2 pkt 6 i 7, cz. VII ust. 2, cz. XII ust. 1 pkt 5, cz. XIII ust. 3 pkt 1 i 2 Standardu). Prawo do informowania ma charakter fundamentalny i wiąże się bezpośrednio z poszanowaniem godności.

Zgodnie z art. 41 ust. 1 Konstytucji RP „Każdemu zapewnia się nietykalność osobistą i wolność osobistą”. Sąd Najwyższy (postanowienie z 27 października 2005, III CK 155/05) wskazał: „Uwagi Sądu Okręgowego uszedł przy tym fakt, że w demokratycznym państwie prawnym wolność jest chroniona w sposób szczególny, w tym także wolność życia prywatnego oraz autonomia dokonywanych wyborów. Wolność jest także jedną z fundamentalnych zasad współczesnej doktryny praw człowieka (por. art. 17 ust. 1 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, Dz. U. z 1977 r. Nr 38, poz. 167, oraz art. 8 Europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, Dz. U. z 1992 r. Nr 85, poz. 427), w związku z czym również Konstytucja powierza ją specjalnej opiece państwa, zapewniając każdemu wolność i nietykalność osobistą oraz

chroniąc życie prywatne, rodzinne, cześć, dobre imię oraz prawo o decydowaniu o swoim życiu osobistym (art. 41 ust. 1 i art. 47 Konstytucji). Jednym z przejawów autonomii jednostki i swobody dokonywanych przez nią wyborów jest prawo do decydowania o samym sobie, w tym do wyboru metody leczenia.”.

Jednym z przejawów wolności jednostki jest również wyrażone w art. 47 Konstytucji RP **prawo do prywatności**. Przepis ten gwarantuje każdemu prawo do ochrony prawnej życia prywatnego. Artykuł 47 Konstytucji RP w zakresie prawa do poszanowania życia prywatnego jest repliką art. 8 EKPC. Jak zauważył Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu, pojęcie życia prywatnego jest m.in. **prawo do decyzji w sprawie zgody na określony zabieg medyczny**. Zachowania w zakresie nierespektowania prawa pacjentek do zgody na dokonywane zabiegi w tym udziału w podejmowanych decyzjach - stanowią potencjalne naruszenie prawa pacjentek do wyrażania zgody na udzielenie świadczeń zdrowotnych (zgodnie z regulacją art. 15 i 16 ustawy oraz cz. VI ust. 2 pkt. 6 Standardu).

Powyższe również wskazuje na naruszenie art. 16 ustawy oraz VI ust. 2 pkt. 6 Standardu.

Przykładowe komentarze i odpowiedzi na pytania z ankiety wskazują na możliwość zaistnienia zdarzeń z powyższego zakresu (w szczególności w obszarze informowania oraz w zakresie doradztwa i wsparcia laktacyjnego). Warto podkreślić, że na aspekt złej opieki z zakresu doradztwa laktacyjnego, zwracało uwagę bardzo dużo kobiet.

3. Z pytań dotyczących wsparcia kobiet w zakresie laktacji uzyskane zostały następujące odpowiedzi:

Jak ocenia Pani wsparcie w zakresie karmienia piersią (1 to ocena niedostateczna - brak wsparcia, 5 - bardzo dobre wsparcie)

Suma zaznaczeń: 88

Liczba na skali	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
1	16	18%
2	9	10%
3	21	24%
4	20	23%
5	22	25%

Czy wspierano Panią w pierwszym przystawieniu dziecka do piersi na sali porodowej?

Suma zaznaczeń: 56

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Tak	35	63%
Tak, ale nie chciałam karmić	0	0%
Nie, bo byłam rozdzielona z dzieckiem	4	7%
Nie	17	30%
Nie pamiętam	0	0%

Czy personel oddziału położniczego pomagał i uczył Panią, jak karmić dziecko piersią?

Suma zaznaczeń: 87

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Tak, personel robił to z własnej inicjatywy	34	39%
Tak, ale musiałam o to poprosić	10	11%
Nie, ale nie potrzebowałam pomocy	30	34%
Nie, pomimo że potrzebowałam pomocy	13	15%

Czy w szpitalu podawano Pani dziecku mieszankę (mleko modyfikowane)?

Suma zaznaczeń: 88

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Tak, ze wskazań medycznych	6	7%
Tak, na moją prośbę	42	48%
Tak, bez informowania mnie o tym	14	16%
Nie	19	22%
Nie wiem	7	8%

Czy w szpitalu czuła się Pani wystarczająco poinformowana o:

Suma odpowiedzi: 88

	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Przebiegu porodu	17 (19%)	34 (39%)	17 (19%)	11 (13%)	9 (10%)
Swoim stanie zdrowia	18 (20%)	39 (44%)	14 (16%)	10 (11%)	7 (8%)
Stanie zdrowia dziecka w trakcie porodu	20 (23%)	35 (40%)	9 (10%)	15 (17%)	9 (10%)
Stanie zdrowia noworodka	27 (31%)	41 (47%)	7 (8%)	10 (11%)	3 (3%)
W jaki sposób karmić dziecko	17 (19%)	32 (36%)	20 (23%)	7 (8%)	12 (14%)
Zabiegach wykonywanych przy dziecku	19 (22%)	31 (35%)	18 (20%)	9 (10%)	11 (13%)
Kto z personelu sprawuje nad Panią opiekę	12 (14%)	21 (24%)	19 (22%)	19 (22%)	17 (19%)

Czy na oddziale była możliwość skorzystania z usług doradcy laktacyjnego?

Suma zaznaczeń: 88

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Tak, przez cały czas	25	28%
Tak, ale tylko w wyznaczonych terminach	14	16%
Nie	13	15%
Nie wiem	36	41%

Czy pytano Panią o zgodę na:

Suma odpowiedzi: 88

	Tak	Nie	Nie wiem	Dziecko nie wymagało takiego postępowania
Kąpiel noworodka	34 (39%)	39 (44%)	5 (6%)	10 (11%)
Szczepienia noworodka	76 (86%)	9 (10%)	1 (1%)	2 (2%)
Badania noworodka	65 (74%)	19 (22%)	3 (3%)	1 (1%)
Dokarmianie noworodka mlekiem modyfikowanym	40 (45%)	28 (32%)	6 (7%)	14 (16%)
Podawanie leków	31 (35%)	24 (27%)	2 (2%)	31 (35%)

Czy w szpitalu zdarzyła się Pani któraś z poniższych sytuacji (proszę zaznaczyć wszystkie sytuacje, które się Pani zdarzyły)?

Suma zaznaczeń: 88

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Musiłam wielokrotnie prosić o zmianę pościeli	9	10%
Mimo wezwania musiałam długo czekać na przyjscie kogos z personelu	12	14%
Nie miałam z kim zostawić dziecka podczas korzystania z prysznicza	29	33%
Nie otrzymałam potrzebnego wsparcia w karmieniu dziecka	22	25%
Nie otrzymałam potrzebnego wsparcia w radzeniu sobie z nawalem pokarmu, ranami brodawek	12	14%
Nie otrzymałam potrzebnego wsparcia w radzeniu sobie z obniżonym nastrojem	11	13%
Nie pozwolono osobie towarzyszącej być ze mną podczas całego porodu	12	14%
Czułam dyskomfort z powodu odwiedzin u innych kobiet	29	33%
Toaleta/lazienka była brudna	29	33%
Nie miałam dostępu do lodówki, czajnika	14	16%
Wymagano opłaty za poród z osobą towarzyszącą	0	0%
Żadna z powyższych sytuacji nie miała miejsca	22	25%

Wskazane przez kobiety odpowiedzi stanowią potencjalne naruszenie Standardu - cz. XIII, pkt 3.

Karmienie piersią jest najlepszym sposobem żywienia noworodka. W literaturze naukowej znajdujemy coraz więcej dowodów na skuteczność mleka kobiecego w zapobieganiu wielu chorobom, zarówno u żywionego nim dziecka, jak też u matki karmiącej. Badania wskazują na protekcyjny efekt karmienia piersią w zapobieganiu otyłości w wieku dziecięcym oraz pozytywny wpływ karmienia piersią na rozwój intelektualny, a także na ochronne działanie karmienia piersią w takich schorzeniach u kobiet jak choroby układu sercowo-naczyniowego, cukrzyca typu II, nadciśnienie, osteoporoza (po okresie menopauzy) oraz niektóre choroby nowotworowe. Jednym z zadań Standardu Opieki Okołoporodowej jest ochrona i wsparcie karmienia piersią. Do obowiązków personelu medycznego w szpitalu należy: pomoc kobiecie w rozpoczęciu karmienia piersią, dostarczanie matce wyczerpujących informacji na temat korzyści i metod karmienia piersią oraz postępowania w okresie całego karmienia, pokazanie matce jak karmić piersią oraz jak podtrzymać laktację, nawet jak będzie oddzielona od swojego dziecka.

Jak wskazują wyniki ankiet wypełnionych przez kobiety ten obszar działań organizacji opieki okołoporodowej w Państwa szpitalu jest jednym z tych, które wymagają dużych zmian i natychmiastowych działań, również w ramach szkolenia personelu medycznego sprawującego bezpośrednią opiekę nad kobietą i noworodkiem. 25% kobiet ankietowanych zaznaczyła, że nie otrzymało potrzebnego wsparcia w karmieniu piersią od personelu, 14% nie otrzymało wsparcia laktacyjnego przy nawale i bólu brodawek.

Znaczna część respondentek nie była zadowolona z opieki laktacyjnej w czasie pobytu na oddziale. Najwięcej słów krytyki płynęło od kobiet, które potrzebowały wsparcia laktacyjnego i go nie otrzymały lub same musiały o tę pomoc prosić.

Ogromnym problemem w szpitalu jest bardzo częste podawanie mieszanki mlekozastępczej. Ponad 70% dzieci było dokarmianych mlekiem modyfikowanym. Znaczna część kobiet wskazała na podanie mieszanki bez ich wiedzy i zgody. Szczególnie należy się przyjrzeć sytuacji, w której to kobieta prosi o dokarmianie noworodka, a nie o pomoc w zakresie poprawy czy nauki przystawiania go do piersi i karmienia swoim mlekiem.

4. Wskazujemy, iż na pytania dotyczące kontaktu matki z dzieckiem zaraz po narodzinach zostały udzielone następujące odpowiedzi:

Czy zaraz po porodzie nagie dziecko zostało położone na Pani nagich piersiach/brzuchu (kontakt "skóra do skóry")?

Suma zaznaczeń: 56

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Tak	48	86%
Nie	7	13%
Nie pamiętam	1	2%

Jak długo trwał kontakt „skóra do skóry”?

Suma zaznaczeń: 48

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Bardzo krótko – kilka minut	13	27%
Krótko (np. do czasu oglądania i opatrywania krocza, około 15-30 minut)	7	15%
Średnio (powyżej 30 minut, ale mniej niż 2 godziny)	8	17%
Długo (2 godziny lub dłużej, do czasu opuszczenia sali porodowej)	19	40%
Nie pamiętam	1	2%

Dlaczego kontakt "skóra do skóry" trwał krótko?

Suma zaznaczeń: 19

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Dziecko miało problemy i musiało zostać zbadane przez lekarza/zabrane na oddział neonatologiczny	1	5%
Dziecko musiało zostać zważone i zmierzone	11	58%
Dziecko musiało zostać ubrane	5	26%
Ze względu na moje złe samopoczucie, nie byłam w stanie mieć dziecka przy sobie	0	0%
Z innego powodu (jakiego?)	3	16%
Nie wiem	3	16%

Gdzie się odbywała ocena dziecka w skali Apgar?

Suma zaznaczeń: 56

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Na moim brzuchu/piersiach	4	7%
W kąciku noworodka	37	66%
W innym miejscu	10	18%
Nie wiem	5	9%

Wskazane przez kobiety odpowiedzi stanowią potencjalne naruszenia Standardu – cz. XIII, pkt. 8.

Kontakt "skóra do skóry" zgodny ze Standardem powinien trwać 2 godziny po porodzie i nie być przerywany. Na podstawie zebranych ankiet wynika, że ten zapis Rozporządzenia Ministra Zdrowia nie jest respektowany w Państwa placówce - 42% kobiet stwierdziło, że kontakt był krótki, do 30 minut. Najczęstszym powodem przerwania kontaktu, który wskazywały kobiety, było zważenie, zmierzenie lub ubranie dziecka.

Tym samym zwracamy się z prośbą o dokładne przyjrzenie się stosowanym praktykom w tym zakresie, doksztalcenie personelu medycznego, jeżeli nie posiada on aktualnej wiedzy na temat tak

ważny i istotny jak pierwszy kontakt matki i dziecka tuż po porodzie. Oczywiście mamy świadomość tego, iż pewne sytuacje, takie jak zagrożenie zdrowia czy życia matki lub noworodka mogą ten kontakt skrócić, ale odwołując się do opinii kobiet rodzących w Państwa szpitalu wzięliśmy pod uwagę tylko i wyłącznie sytuacje fizjologiczne, w których kontakt nie powinien zostać niczym zakłócony.

Komentarze mogą świadczyć o zaistnieniu konkretnych zdarzeń, jednak nie ten ich aspekt jest najważniejszy dla wnioskodawcy. Ważniejszym jest aspekt sygnalizacyjny, który może i powinien być wykorzystany do rozwoju praktyk prewencyjnych wobec ewentualnych naruszeń w Państwa placówce.

5. Żadna kobieta nie powinna doświadczać w szpitalu łamania prawa, nadużywania władzy, szczególnie w sytuacjach, w których oczekuje pomocy i wsparcia ze strony personelu medycznego. Chociaż część kobiet pozytywnie ocenia zachowanie personelu, postawę i komunikację, przekazywanie informacji, okazywanie szacunku, dbanie o prywatność i intymność, to z analizy danych wynika, że część kobiet doświadczyło nadużyć związanych z zachowaniem personelu lub niedopełnieniem wszystkich procedur. Z wynikami ankiet w innych obszarach mogą się Państwo zapoznać na naszym portalu: <https://ankieta.rodzicpoludzku.pl/prezentacja/66>.

Czy gdyby miała Pani rodzić jeszcze raz, wybrałaby Pani ten szpital ponownie?

Suma zaznaczeń: 88

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Zdecydowanie tak	18	20%
Raczej tak	32	36%
Raczej nie	11	13%
Zdecydowanie nie	16	18%
Trudno powiedzieć	11	13%

Czy w Pani odczuciu podczas pobytu w szpitalu zostało złamane któreś z Pani praw?

Suma zaznaczeń: 88

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Tak	13	15%
Nie	50	57%
Nie wiem	25	28%

Czy napisała Pani skargę w tej sprawie (np: do dyrekcji szpitala, samorządu lekarskiego lub pielęgniarsko-położniczego, Rzecznika Praw Pacjenta)?

Suma zaznaczeń: 13

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Tak	0	0%
Nie	13	100%

Czy w trakcie Pani pobytu w szpitalu personel się przedstawiał?

Suma zaznaczeń: 88

Opcja odpowiedzi	Liczba zaznaczeń	Procent zaznaczeń
Tak, zawsze	5	6%
Tak, często	5	6%
Tak, ale tylko czasami	17	19%
Tak, ale rzadko	10	11%
W ogóle się nie przedstawiali	51	58%

56% kobiet wypełniających ankietę wybrałoby Państwa szpital ponownie gdyby miały rodzić raz jeszcze, średnia ocena jakości opieki wyniosła 3,68 na 5 pkt. Jednocześnie 15% badanych uznało, że podczas pobytu w szpitalu zostało złamane prawo. Żadna kobieta nie złożyła skargi na 13 kobiet, które uznały, że naruszono ich prawa podczas pobytu w Państwa szpitalu. Może to wynikać z niewiedzy kobiet o obowiązujących przepisach oraz światowych standardach opieki, niewiedzy na temat możliwości złożenia skargi, z lęku przed konsekwencjami w momencie złożenia skargi, z międzypokoleniowego przekazu na temat porodów i traktowania kobiet w polskich szpitalach. Powodem może być również niewiedza na temat tego na kogo konkretnie można złożyć skargę - ponad 58% kobiet wskazało, że personel podczas pobytu w szpitalu wogóle się nie przedstawiał, a 30% że robił to rzadko albo czasami. To pokazuje, jak wielką pracę ma do wykonania zarówno personel medyczny w zakresie rozumienia praw człowieka i wolności od nadużyć i przemocy, jak i samo społeczeństwo w zakresie rozumienia swoich praw i wolności.

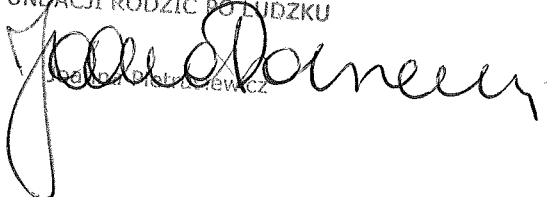
6. Zdajemy sobie sprawę z obciążającego charakteru pracy wykonywanej przez personel medyczny i skali odpowiedzialności. Dlatego też sugerujemy szkolenia dotyczące wiedzy w zakresie laktacji lub warsztaty w zakresie umiejętności miękkich i radzenia sobie ze stresem. Być może warto rozważyć wdrożenie możliwości stałej superwizji lub wsparcia psychologicznego wobec personelu medycznego. Spośród postulowanych we wniosku rozwiązań szczególnie trudnym w implementacji, ale wartym rozważenia wydaje się nam wewnętrzny system zgłaszania nieprawidłowości dostępny zarówno dla pacjentek jak i personelu. Taki system musiałby jednak zabezpieczać możliwość zachowania anonimowości, w szczególności zaś bezpieczeństwa prawnego dla ewentualnych pracowników.

Niezależnie od rozważań co do konkretnych rozwiązań, warto wskazać, że nasze propozycje są dwukierunkowe. Propozycje z lit. a, b, i to klasyczne działania nakierowane na wykrywanie skonkretyzowanych zdarzeń, choć oczywiście ich statystyka może być asumptem do działań prewencyjnych, jako bazująca na refleksji o zjawiskach. Trzeba też pamiętać, że nieuchronność reakcji na nieprawidłowości jest również formą prewencji. Propozycje z lit. c petitum to propozycje w zakresie edukacji, wsparcia w rozwoju zawodowym - ogólnie działań prewencyjnych.

Pozostając w przekonaniu, iż obie instytucje łączy zbieżność celów i idei, sprowadzających się do dbania o interes pacjentek i jak najlepsze przebycie przez nie okresu ciąży, porodu i porożenia, przy zachowaniu ich praw i ciągłym polepszaniu standardów opieki, mamy nadzieję, na przydatność zebranego materiału dla Państwa praktyki, przeprowadzenia wszystkich lub niektórych z proponowanych rozwiązań, jak i zainteresowania zapoznaniem się i analizą raportu głównego oraz zebranych materiałów (odpowiedzi) z ankiet z opieki w Państwa szpitalu.

Z poważaniem,

PREZES
FUNDACJI RODZIĆ PO LUDZKU

Joanna Dąbrowska

Załącznik nr 1

Wybrane komentarze kobiet, które urodziły w latach 2017-2019 związane z pobytem w Państwa placówce (pisownia oryginalna), zebrane w anonimowej ankiecie Fundacji Rodzić po Ludzku, zamieszczonej na stronie ankieta.rodzicpoludzku.pl:

I. Proszę opisać sytuację, gdy personel używał niezrozumiałego języka.

Treść odpowiedzi:

- *Pielęgniarki i położne mówiły rozbieżne informacje. Np jedna mówiła że nie można tego jeść druga mówiła że można, jedna kazała przykrywa bardziej dziecko, druga nie przykrywac, jedna mówiła że z kąpielą można poczekać druga kazała kąpać od razu.*
- *dziecko miało krwiak podokostnowy.*
- *Pediatra, która nadała dziecko mówiła niewyraźnie. Nie rozumiałam w ogóle co mówi.*

II. Proszę opisać sytuację, gdy personel podnosił głos/krzyczał na Panią.

Treść odpowiedzi:

- *Miałam brudny welflon (wyciekła z niego krew). Poprosiłam pielęgniarkę by go zmieniła. Wtedy pani pielęgniarka (pani o pochodzeniu ukraińskim) zaczęła krzyczeć na mnie.*
- *Jedyna sytuacja jaka pasuje do zadanych pytań to właśnie kontakt z anestezjologiem. Pani była bardzo niemila, wywyższała się, obraziła mnie mówiąc że jestem gruba. Podnosiła na mnie głos, gdy drżałam ze strachu. Gdyby nie szok związany z zaistniałą sytuacją, przedwczesnym porodem itd. Zapewne złożyłabym skargę na tą Panią.*
- *Podczas tyżeczkowania doktor była bardzo nieprzyjemna. Zwijalam się z bólu a ona zakomunikowała że większość zgonów po porodzie spowodowane jest krwotokami. Mocno szarpała i zwracała mi uwagę podczas gdy odruchowo "uciekałam" z łóżka.*
- *Położna podczas porodu krzyczała że mój krzyk w niczym nie pomoże*
- *Gdy chciałam by panie podały mojemu dziecku mleko modyfikowane to krzyczała co ze mnie za matka jak dziecka swoim mlekiem nie umiem nakarmić.*
- *Lekarz podczas badania ginekologicznego gdy nie miałam boli ostrych kazał mi przec i był bardzo nie delikatny. Krzyczał*

- *Gdy nie chciałam karmić piersią tylko butelka.*
- *Kiedy powiedziałam że mam bóle parte i zaraz urodzę położna jak by się zdenerwowała i zaczęła krzyżeć co ja wiem przy rozwarciu 7cm to tak szybko nie urodzę i to na pewno nie są bóle parte*
- *"Oberwało" mi się, że wzięłam kanapkę na porodówkę, mimo wcześniejszej zgody tej pielęgniarki. Zmieniła zdanie gdy przyszedł lekarz i zobaczył ta kanapkę. Wtedy krzyczała, że przecież nie kazala i wysmiewala mnie*
- *Na sali porodowej, żebym się nie darła tylko parla*
- *podczas porodu lekarz który przyszedł sprawdzić postęp porodu nakrzyczał mnie że przy skórczu nie oddycham poprawnie tylko "lewituję", że dziecko musi się rodzić w komforcie a nie ja myślę tylko o sobie (a miałam bóle z krzyża i już było 7cm rozwarcia)*
- *Byłam w niewygodnej dla mnie pozycji nie mogłam się zaprzeć o łóżko.*

III. Proszę opisać sytuację, gdy personel obrażał Panią. Jakie słowa/sformułowania personelu uraziły Panią? Proszę wypisać wszystkie, które Pani pamięta.

Treść odpowiedzi:

- *Powyższa sytuacja z brudnym, zakrwawionym welflonem - pani pielęgniarka stwierdziła, że jak zabrodziłam welflon krwią to jest moja wina, bo nie uważałam.*
- *Jest pani gruba i przez to musze sie meczyc zeby Pania znieczulic.*
- *Śmiała się że płacze z bólu.*
- *Wielokrotne krytykiwanie wagi.*
- *Ta sama sytuacja i słowa co ty wiesz*
- *Lekarz ordynator wymuszał ode mnie informacji o moim leczeniu niepłodności przy wielu osobach.*

IV. Proszę opisać sytuację, gdy personel wypowiadał niestosowne według Pani komentarze związane z Pani osobą, Pani sytuacją.

Treść odpowiedzi:

- *Sytuacja z brudnym welflonem, doradzano mi dokarmianie dziecka mlekiem modyfikowanym, gdyż twierdzono, że „nie wykarmi pani tak dużego dziecka”, podczas podawania morfiny po cc pielęgniarka stwierdziła, że nie wie jak nazwać kobietę, która przyjmuje morfinę i karmi piersią.*
- *W trakcie pierwszej fazy porodu z oddali usłyszałam głos położonej "Takie duże dziecko. Ona nie urodzi, nie da rady"*
- *W trakcie badania ginekologicznego przed porodem lekarz dotknął mnie zimnymi rękami na co odruchowo drgnęłam na co on "przed mężem się pani też tak wzdrygała?"...*
- *Na zabawę był już czas teraz teraz konsekwencje*
- *Pielęgniarka na pytanie o wynik ktg odpowiedziała : to, że ktg wyszło dobrze to nie oznacza, że z dzieckiem jest wszystko w porządku.*
- *Wysmiewanie się z wielkości brzucha po porodzie.*
- *O dziecku wazacym 3.5 kg, że jest duże, bo pewnie mama hamburgery jadła*
- *W krępującej sytuacji komentarz w stylu ojeju i komentarz, że źle oddycha, ale pomocy żadnej i jak dziecko oddało smolke na mnie to komentarz przecież to pani dziecko zamiast nic nie mówić tylko trochę posprzątać, nie znaczy że muszę w tym leżeć*
- *Położna 6 godzin po cc w znieczuleniu ogólnym kazała wstawać i chodzić po korytarzu a nie sie wylegiwać bo to nie wczasy. Chwile wcześniej inna miła położna pomogła mi pierwszy raz wstać z łóżka i postać przez minutę bo na więcej nie miałam siły i ciągnęły mnie szwy.*
- *Lekarz mówił że oszukuje że źle się czuję*
- *Kiedy po przyjeździe na porodówkę badaniu i pozostanie na oddziale po rozmowie z położną o porodzie jak to wygląda ta następnie udała się na patologię ciąży do koleżanek na kawę opowiadała i nasmiewała się że przyszła młoda pierwszy raz rodzić i pyta się czy to strasznie boli 8 tekst cytat Pani położnej jak się umie ruchac rozkładalo nogi to niech teraz boli chodząc po korytarzu w bólu ja to wszystko słyszałam wydaje mi się że Pani położna minęła się z powołaniem*
- *przy odmowie szczepienia w 1 dobie (dziecko zaszczepione w dobie 3)*
- *Komentarze na temat mojego wyglądu po porodzie.*

- *Mąż w trakcie porodu nie wytrzymał presji położna co mąż Ci uciekł może poszukam Ci nowogolk*
- *Skurcze mocne co 5 min czasem do 3. Lekarka sprawdzając rozwarcie powiedziała, że za wcześnie przyjechałam bo rozwarcie tylko 1,5 cm. Pierwszy mój poród. Dobrze, że na czas porodu personel się zmienił. Tylko na przyjęciu było niezbyt miło.*
- *Po włożeniu czapka i przy usg*
- *Kiedy byłam pod prysznicem pielęgniarka komentowała gdzie ja tak długo siedzę (jeszcze przed porodem)*
- *Dziecko płakało, położna KAZAŁA iść po mleko modyfikowane ponieważ na pewno jej zdaniem jest głodne a ja nie mam pokarmu. Dziecko potrzebowało utulenia, nie chciało jeść*
- *Przy wypełnianiu dokumentacji medycznej przy przyjęciu stwierdzono że nie powinno mnie tu być ponieważ nie mam skierowania od lekarza (zgłosiłam się do szpitala na polecenie lekarza w celu wywołania porodu)*
- *na pierwszym po porodzie obchodzie zapytano mnie bardzo szyderczo "czy gardło mnie nie boli"*
- *Położna drwiła, że mąż nosi płaczące dziecko. Mówiła, że się przyzwyczaji i kto w domu będzie nosił.*
- *Położna zwróciła mi uwagę że wstaję z kroplówką, kiedy chciałam zamknąć drzwi do karmienia piersią.*

VI. Proszę opisać sytuację, gdy personel wyśmiewał Panią. Jakie słowa/sformułowania personelu uraziły Panią? Proszę wypisać wszystkie, które Pani pamięta.

Treść odpowiedzi:

- *O a ta płacze bo ja boli*
- *"A pani to co zapomnieli drugie dziecko z brzucha wyjąć? "*
- *Gdy spytałam, czy tylko bede dostawac tabletki(co sie pozniej okazalo, niepotrzebne) lekarz zanoszac sie smiechem: a co by Pani jeszcze chciala?*
- *Pytając o poród jak to wygląda czy boli Pani położna powiedziała że rak A potem poszła do koleżanek i powiedziała jest taka co pierwszy raz rodzi i pyta się czy boli A nogi jak rozkładana to ja nie bolalo*

- *O, to ta, co sie nie wysikala (to bylo po porodzie na porannym obchodzie. Nikt nie powiedzial, ze mam sie wysikac. Nie czulam parcia na mocz. Zmartwilo mnie zgrubienie na brzuchu. Lekarze zamiast wyjasnic smiali sie, ze sobie to rozmasowalam.*
- *Po porodzie: ma pani taki duzy brzuch, moze jeszcze jedno dziecko tam siedzi...*
- *Nasmiewanie z powodu tej kanapki ktora wziełam na sale porodowa.*

VII. Proszę opisać sytuację, gdy personel nie odpowiadał na Pani pytania.

Treść odpowiedzi:

- *Po każdym badaniu gdy pytałam czy wszystko dobrze nigdy nie uzyskałam odpowiedzi.*
- *Zapytałam czy będę mieć cesarskie cięcie , nie usłyszałam odpowiedzi, lekarz się odwrócił i poszedł*
- *Podczas podawania krwi i osocza prosiłam lekarza aby poinformował meza bylam w stanie krytycznym jedynie to pamietam a on udal ze tego nie slyszy jak powtorzylam i sie zasmial i kazal nie marudzic*
- *krwiak podokostnowy, poszerzenie układu kielichowo-miedniczkowego u dziecka*
- *Podczas badania ginekologicznego*

VIII. Proszę opisać sytuację, gdy personel zwracał się do Pani w trzeciej osobie. Jakie słowa/sformułowania personelu uraziły Panią? Proszę wypisać wszystkie, które Pani pamięta.

Treść odpowiedzi:

- *Niech się rozbierze, niech się położy itd*
- *Rozebrać się, rozłozyc nogi, przec, nie przec, nie krzyceć.*
- *Lekarze, brak szacunku do pacjentki, szczególnie lekarze którzy pracują wiele lat na oddziale. Używali słów np niech się rozbierze, czuję coś*
- *Rozbierać się*
- *Sie rozbierze, niech pokaze*

- *"Rozłożyć nogi " usłyszałam od lekarza "Przec" . Innych nie pamiętam*
- *Niech nie przesadza Po co bede mowic jak i tak jutro nie bedzie pamietac*
- *podczas parcia położna kazała mi „ jeszcze nie przec”*
- *Do pacjentki obok lekarz powiedział "zero oleju w głowie" bo zjadła kanapkę po porannym obchodzie, ponkorym miała isc na badanie usg*
- *Przed badaniem: " rozebrać się" " położyć się,"*
- *Sądzie se, rozbierze się, sięgnie gacie*

IX. Proszę opisać sytuację, gdy personel zwracał się do Pani w sposób poufaly.

Treść odpowiedzi:

- *Lekarz podczas obchodów*
- *Zwracanie się na ty jak do niepostusznego dziecka*

X. Proszę opisać sytuację, gdy personel wywyższał się, traktował Panią z góry.

Treść odpowiedzi:

- *Lekarze pracowali jak by ich do tego zmuszano a pacjentka jest gorsza..*
- *Jeden z lekarzy był niemiły dla pacjentek. np: podczas badania gdy bolało mówił ze złością żeby się uspokoić bo przy porodzie będzie gorzej*
- *Przez tydzień nie chcieli mnie zbadac gdy mowilam ze cieknie mi mocz, wywyższali sie ze wiedza ci maja robic i nie chcieli mnie zbadac. Pozniej diagnoza - Przetoka pecherzowo pochwowa*
- *Czułam że lekarz nie traktuje mnie poważnie*
- *przy dowiadywaniu się o stan dziecka. Dopiero po interwencji męża udzielili niepełnej inf.*
- *Ordynator po wypisie ze szpitala nie chcial wystawic mi zaswiadczenia o planowanym terminie porodu do ZUSu. Kazał zwrocic sie do lekarza prowadzacego, chociaz wiedzial, ze jest na urlopie. Podczas mojego pobytu w szpitalu w 7. miesiacu na patologii ciąży zamiast odpowiedzieć na moje*

pytania odnośnie leków, które zamierzano mi podać usłyszałam "Nie będę z Panią dyskutował. Kocha pani swoje dziecko? To proszę się zgodzić na podanie Celestone". Stan zapalny stwierdza na oko i podaje antybiotyki.

- *Lekarz sugerował że lepiej wie co jest dla mnie lepsze ode mnie, nie słuchał moich sugestii.*
- *Słowa co ty wiesz ja odebrałam więcej porodów*
- *Gdy nie byłam pewna co dozgody na szczepienie, położna, której nie dałam wpiere podpisu powiedziała "nie ma sprawy, mniej roboty dla mnie" wyraźnie poirytowana. Na drugi dzień neonatolog z założonymi rekami wymuszał na mnie zgodę.*
- *Tak podczas usg jedne młody lekarz*

XI. Z jakiego innego powodu czuła się Pani gorzej traktowana?

Treść odpowiedzi:

- *Mam wrażenie, że tam żadna z kobiet nie była traktowana w sposób należyty.*
- *Na sali były znajome położnych które właśnie urodziły dziecko. Niestety do mnie bardzo rzadko zszedła położna a do swoich znajomych niemalże non stop.*

XII. Dodatkowy komentarz

Treść odpowiedzi:

- *Podczas porodu miałam za mało wsparcia oraz opieki ze strony personelu po cięciu cesarskim. Kolejny poród planuje w innym miejscu, a już napewno sownie zapłacę komu trzeba aby otrzymać opiekę na godziwym poziomie i uniknąć upokorzeń ze strony pielęgniarek.*
- *Zarówno położne jak i lekarze wykazywali się wielką empatią i zrozumieniem. Niestety nie pamiętam nazwisk, jednak z całą pewnością cały personel pod dowództwem ordynatora pracuje świetnie. Gdyby nie brak fachowej opieki laktacyjnej i incydent z anestezjologiem wybrałabym ten szpital znowu.*
- *Uważam że położne powinny przechodzić przynajmniej raz w roku kurs z obecnej wiedzy na temat opieki, zaleceń who itp. Lekarze, niestety większość już pracować nie powinna, ale jeżeli chce to obowiązkowe szkolenia nie tylko z aktualnej wiedzy ale także podejścia do pacjenta*

- *Dziecko było położone bardzo wysoko. Około 75 letni lekarz nie wykonał cc, gdy było już za późno użył proznociagu w wyniku czego utworzyła się u mnie przetoka pecherzowo pochwowa. 3 miesiące po porodzie chodziłam w pampersach i cewnikiem. Nie byłam w stanie opiekować się dzieckiem. Dodam, że mam dopiero 22 lata*
- *Dziecko dużo płakało i oczywiście założyli że mam mało pokarmu ponadto dziecko ulewalo i okazało się że potrzebuje operacji, zwlekali z usg i nie wierzyli tylko musiałam wszystko notować i pokazać podkład po ulaniu. Przy wywołanym porodzie głównie musiałam leżeć i rodzić na leżąco mimo że tak nie chciałam. Nikt nie zaproponował kąpieli masażu czy okładów. Oddział po remoncie ale dużo mu jeszcze brakuje do innych, jedzenie słabe*
- *Nie polecam żadnego lekarza z łukowskiego szpitala*
- *Dzięki niemu kilkugodzinny poród naturalny zakończył się cesarką*
- *Jedynie ten oddział ratują położne i pielęgniarki. Chociaż mają gorsze dni to można na nich polegać. O lekarzach nie chcę się wypowiadać bo szkoda czasu. Łazienka błaga o remont zero intymności.*
- *Ogólnie polecam łukowski szpital, większość personelu jest OK. Ordynator psuje całą atmosferę, jest chamski i niechętny do pomocy. Stan zapalny stwierdza na oko i od razu zleca Metronidazol dopochwowo, a probiotyku już nie. Średni i niższy personel jest w porządku. Zawsze można liczyć na pomoc Najbardziej przeszkadzało mi skandalicznie twarde łóżko na oddziale po porodzie. Zeby przespać noc, musiałam mieć swoje koce. Pod prysznicem nie było haczyków do powieszenia rzeczy i był zapchany odpływ.*
- *Zdaje sobie sprawę że po prostu trafiłam na taką a nie inną położną podczas pierwszego porodu przy porodzie były położne anioły. Niestety przy drugim trafiłam dużo gorzej jednak położna z sali przedporodowej była bardzo miła i pomocna. Pani która mnie przyjmowała zachowywała się jak by robiła to za karę i oczywiście położna obecna przy porodzie to jakaś pomyłka.*
- *W tym szpitalu najlepszym rozwiązaniem dla pacjentek jest wymiana łóżek na położnictwie. Po porodzie SN boli krocze plecy a leżąc na takim łóżku jest jeszcze gorzej. Sale mogły być max 3 osobowe. I łazienka w sali. A nie jedna na cały oddział.*
- *Jak kobieta urodziła trzecie dziecko to już nie trzeba jej pomagać*